

(Нови Репортер, 23. 11. 2011)

Без обзира на велики труд, садашњи кључни протагонисти залагања за „стопроцентну“ Босну и Херцеговину, Златко Лагумџија и Сулејман Тихић, веома скромно котирају на збирној, „историјској листи бораца“ за ову извитоперену замисао. Јер, њихове ријечи, са становишта неумољивих посматрача, оданих подухвату централизације, нису праћене увјерљивим дјелима. Ето, рецимо, претходни избори одржани су прије више од годину дана, а БиХ још нема „владу“. У међувремену, десило се мноштво састанака без резултата, а посљедња карика у том јаловом ланцу било је окупљање водећих страначких лидера из оба ентитета у Сарајеву, 17. новембра. Прије свега, тај сусрет је учврстио утисак да су ударне песнице опструкције управо особе којима је, наводно, највише стало да процес формирања извршне власти у Босни и Херцеговини буде завршен. Предсједници СДА и СДП-а наставили су да инсистирају на мегаломанским приједлозима, заснованим на вјечно идентичној матрици – Бошњаци треба да буду на позицијама са каквим-таквим утицајем, а Србима и Хрватима намијењена је улога декора.

Већ је постало узалудно ишчуђавати се над невиђеном дрскошћу с којом првенствено Лагумџија, а у знатној мјери и Тихић, потенцирају подјелу овдашње политичке сцене на два блока. У њиховој визури, постоји „националистички“ савез, састављен од српских и хрватских партија, те „мултиетничка“ платформашка коалиција, компонована искључиво од бошњачких странака, са занемарљивим хрватским привјесцима из безначајних марионетских опција. Наравно, представници Савеза независних социјалдемократа, Српске демократске странке, Хрватске демократске заједнице БиХ и ХДЗ-а 1990 не бјеже од оцјене да у читаву причу улазе као заштитници националних интереса два народа у име којих су и бирани у заједничке институције. Међутим, лидери црвеног и зеленог крила бошњачког националног покрета са неувјерљиво одглумљеним шоком одбијају да прихвате егзактно провјерљиву стварност – да Десница Радивојевић у СДА, односно, Жељко Комшић и Светозар Пударић у СДП-у, са шачицом страначких колега и гласача неисламске провенијенције, не могу бити доказ вишенационалности шаховске

екипе, а камоли политичке структуре.

Пандорина кутија: Газећи преко леша здравог разума, Лагумџија и Тихић су током сусрета у Сарајеву истрајавали на мантри о пет министарских мјеста за „мултиетничку“ осовину СДП – СДА, уз једнак број ресора у Савјету министара за „хришћански“ квартет СНСД – СДС – ХДЗБиХ – ХДЗ 1990. Пошто је српски двоугао унутар тог ширег партнерства још од претпоследњег скупа у Брчком нудио компромисну варијанту са три функције у СМ за Србе, без инсистирања на Министарству иностраних послова, оштрица бошњачког бијеса сада је била усмјерена на хрватску страну. Јер, два ХДЗ-а, забога, никако да пристану на два министра у „државној влади“, што подразумијева уступање Бошњацима једног ресора из њихове квоте, да би СДП путем псеудохрватског кадра из сопствене радионице или уз помоћ слично избављених „праваша“ и Лијановића, обезбиједио половину легитимитета за сумануту реторику о „грађанском“ тандему Социјалдемократске партије БиХ и Странке демократске акције.

Пошто је хрватски чврст став остао константа преговора, договор је изостао, што отвара могућност да се коначно редефинише сувише мекана српска понуда, презентована на посљедње двије сесије. Ако је и до демонстрације добре воље, она је манифестована. Све има рок трајања, па би и спремност двије водеће политичке групације из РС на самомаргинализацију на нивоу БиХ, због „мира у кући“, постала крајње непотребан мазохизам, уколико би пристајање на улогу колатералне штете наспрам бошњачких и хрватских апетита било правило, а не тактички или неки други изузетак у понашању Бањалуке у тој комуникацији.

Након сарајевског састанка, одржаног 17. новембра, наредни скуп на којем може да се очекује расправа о формирању Савјета министара јесте „стручна конференција“ у Италији, од 26. до 29. новембра. Бх. филијала њемачке фондације „Конрад Аденауер“, у мјесту Каденабија, на обали језера Комо, на сјеверу Апенинског полуострва, организује „колоквиј“ под провокативним називом: „Да ли је Устав БиХ компатибилан са ЕУ?“ На том „округлом столу“ најављено је учешће свих шест актера овдашњих преговора о СМ, што отвара могућност необавезних разговора о подјели ресора, на периферији окупљања посвећеног далекосежнијој теми уставних промјена.

Осим релаксирајуће димензије за преговараче о власти, иницијатива сарајевске канцеларије има и мање опуштајуће аспекте. Рецимо, поновно чачкање по Пандориној кутији дејтонског устава, привремено остављеног по страни у амбијенту дневне политике у БиХ. Али, за институцију која је прије извјесног броја година испитивала пулс странака и јавности у Босни и Херцеговини поводом глобалних питања „тешке категорије“, попут

дилеме – да ли је овој планети потребна свјетска влада, Устав БиХ је сасвим приземна тема. Још кад се у све укључе, објективно, другоразредна имена њемачке политичке сцене, али прворазредни бошњађки навијачи, попут Кристијана Шварц-Шилинга и Дорис Пак, традиционалне српске резерве према германском упливу у балканске послове добијају солидно утемељење.

Биљка грандоманије: Ипак, независно од потенцијалних вербалних ексцеса тог дуета слонова у порцуланској радњи, шансе за помак у преговорима о Савјету министара могу се регистровати тек у домену теорије. Ако тамо и остану, онда ће бити тестирана дужина лета Лагумџиног балона званог – ванредни избори у БиХ. Последњи надрилик из централистичке апотеке упућен је на два одредишта са евентуалним конзументима. У првом реду, ради се о поруци западним центрима моћи, интонираној на сљедећи начин: „Све смо покушали, али немамо с ким да правимо обећану 'државу за човјека'. Чак ни изборе не можемо да распишемо, како бисмо скинули ту дејтонску 'лудачку кошуљу'. Преузмите ствари у своје руке и реализуйте политичке циљеве 'платформаша' умјесто нас самих“. Такав механизам требало би да буде активиран по истеку периода од десет дана од посљедњег сарајевског скупа, колико је нарцис из врха СДП-а дао челницима осталих пет партија да пристану на његово виђење будућег састава Савјета министара и Тихићев „ултиматум“ о етничком распореду директорских мјеста у фамозним бх. агенцијама.

Друга, резервна варница намијењена је странкама које имају представнике у Парламентарној скупштини БиХ, прије свега квинтету с којим СДП више од годину дана преговара о власти. У Социјалдемократској партији БиХ јесу свјесни да такав расплет уопште није предвиђен у изборном законодавству Босне и Херцеговине. Али, ову врсту рачунице покреће снажно, крајње утопијско увјерење да је њихов рејтинг нарастао до неслућених граница, као и знатно реалнија процјена – да и остале веће странке у оба ентитета потајно залијевају исту биљку грандоманије. Наравно, нема ништа страшно у новом одмјеравању снага међу политичким партијама у БиХ. Међутим, не назире се било какве индиције да би та утакмица имала другачији резултат од претходне, из 2010. године.

У Републици Српској, прва опипљива помјерања у политичком расположењу грађана искристалисаће се до средине наредне године. Дакле, фактички, уочи сљедећих локалних избора, јер ће до тада бити мање-више јасно како ће се СНСД суочити са економском стагнацијом у РС, колико ће СДС бити увјерљив у тумачењу сопствених асиметричних коалирања на нивоу БиХ и у РС, да ли ће бити мјеста за хипотетички блок око ПДП-а и ДП-а између двије главне странке, хоће ли ДНС и СП изгубити или профитирати због доминације партије Милорада Додика у владајућем савезу... До те фазе, неће бити великих обрта у односу на досадашњи салдо ових опција. Код Хрвата,

удружена два ХДЗ-а помела би конкуренте из ХСП-а и НСРЗБ, стигматизоване у хрватском корпусу, чак и када би Бошњаци „позајмили“ одређени број гласача Звонку Јуришићу и браћи Иванковић.

Једино изненађење огледало би се у чињеници да би бошњачки десни пол видљиво поправио статус у бирачкој бази. Логично, СДА, СББ Фахрудина Радончића и Странка за БиХ Хариса Силајџића то не би учиниле у РС или западној Херцеговини, већ на рачун разочараних поклоника Златка Лагумџије. „Љевичарски“ дио фанова шефа СДП-а тешко ће му опростити партнерство у покушају са српским и хрватским „националистима“, али и коалицију у пуном капацитету са Тихићевим пуленима, који у „правовјерном“ језгру Лагумџијиних сљедбеника имају скоро идентичан предзнак. С друге стране, клатно лабилних муслиманских гласача, склоних најагресивнијој централистичкој причи у моменту избора, вратиће се у наручје старих посједника тог вида повјерења. На крају, ни једним, ни другим неће се допасти чињеница да Лагумџија није успио да искорачи из одавно освојеног забрана Сарајево – Тузла – Бихаћ.

У сваком случају, опције ванредних избора и страног интервенционизма су на веома дугом штапу, тако да је најизвјеснија средњорочна варијанта за БиХ – пат позиција, а за Социјалдемократску партију – лагана ерозија. Која неће увијек бити лагана. Јер, први неизбјежни тренутак истине за њих стиже у ово доба идуће године, послјије локалних избора. Тада ће бити јасно да Лагумџија није испунио императивни слоган из опуса омиљеног СДП-бенда: „Вратиће се Валтер и ј..... вам матер“. Од свега тога, расходовани херој сарајевске „урбане гериле“ тек ће моћи да преименује личну партију. На примјер, у „Дубиоза колектив“.